

Druhý sjezd německých právníků v Československu bude konán ve dnech 27.—29. června 1924 v Brně. Na pořadu jednání sjezdových jsou tyto otázky: 1. Doporučuje se zavedení nových forem věcného ručení. 2. Doporučuje se jednotná kodifikace pracovního práva. 3. Jaké podstatné mezery má osnova obč. zákona v oboru práva dědického. 4. Jaké reformy se doporučují na poli trestně právní ochrany cti. 5. Jaký význam mají mezistátní smlouvy pro vnitrostátní zákonodárství. 6. Doporučuje se další vybudování vykonatelného notářského spisu a jeho volné pohyblivosti. 7. Doporučuje se zavést plné odvolání v civilním řádě soudním. 8. Podle kterých zásad má být upraveno řízení pro ukládání daní. (v.)

Označení rozhodnutí nejvyššího soudu. Aby sjednoceno bylo označení oficiálních sbírek rozhodnutí nejvyššího soudu, jak v rozhodnutích soudů samých, tak i ve výnosech, sděleních a zprávách, nařídilo ministerstvo spravedlnosti po dohodě s presidiem nejvyššího soudu, aby sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu byly označovány takto:

1. Sbírká rozhodnutí nejvyššího soudu, pořádaná presidiem nejvyššího soudu a redigovaná druhým presidentem Drem. Vážným, »Sb. n. s.« (německy »Slg. O. G.«).

2. Sbrka rozhodnutí nejvyššího soudu pořádaná ministerstvem spravedlnosti, která se vydává jako příloha k Věstníku ministerstva spravedlnosti »Sb. m. spr.« (německy »Slg. J. M.«).

Jeli nutno zvláště označiti, zda-li jde o rozhodnutí trestní nebo civilní, budiž ke shora uvedené zkratké dodáno ještě: »civ. neb »tr.« (německy »Ziv.« nebo »Str.«).

Místo udání data a čísla jednacího toho kterého rozhodnutí nejvyššího soudu které uveřejněno bylo v jedné z oficiálních sbírek, budiž uvedeno toliko běžné číslo, pod nímž rozhodnutí ve sbírce bylo uveřejněno (na př. Sb. n. s. »tr. č. 454«). (v.)

Oprava. Ve svém článku »O teoriích hosp. vývoje« v 6 č. Všehrdu VI. ročník musím opravit tuto, při korektuře nedopatřením vzniklou chybu na str. 169, třetí věta zdola: »Výroba pro vývoz je... atd. až... Angličan Penty a j. (srov. na př. i Oldenberg), kteří mnohdy (jako poslední) spolu se zahraničním obchodem odmítají i moderní tovární průmysl a volají po návratu starých cechovních řemesel«. Čtenář by mohl mysliti, že Oldenberg je i proti moderním továrnám a pro staré cechovní řemeslo, což není tak správné; spolu se zahraničním obchodem odmítá továrny a horuje pro cechovní řemeslo Angličan A. J. Penty. Přehozením těchto dvou jmen povstal svrchu vytčený omyl. Režný.

LITERATURA.

Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně III. (1924) v Brně 1924, Barvič a Novotný, 8°, str. 197, cena Kč 20.—. Třetí ročník této významné fakultní publikace vyznamenává se obvykle cenným obsahem, kde každý příspěvek jest obohacením oboru, do něhož spadá. Z učitelského sboru fakulty neúčastnil se příspěvkem prof. Vacek. Ročenka neobsahuje obvyklé pokračování dějin fakulty, jako je otiskovaly obě předchozí. Bylo by škoda, kdyby tato rubrika Ročenky měla definitivně odpadnouti. — Ku konci letošní Ročenky jest otištěn. »Přehled vědecké tvorby literární členů učitelského sboru právnické fakulty Mas. univ.«; rubrika jistě vítaná. (Překvapuje, že tu schází Sedláčkovo »Vlastnictví a právo vlastnické«.) Podáváme stručný referát o jednotlivých pracích.

Prof. Dr. Karel Engliš ve článku »Výklad směnných relací« vrací se opět k tomuto ústřednímu, ale nejobtížnějšímu problému individualistického národního hospodářství, který bude — jak

se zdá — stále pramenem starých i nových omylů a kde nelze dosti zdůrazniti správnou cestu. Vyvrací z počátku obvyklý výklad a podává řešení svými dvěma principy; absolutní hladinou cenovou a směnnými relacemi. U těchto se zdržuje déle a ukazuje na schematickém příkladu názorně, že, je-li dána zásoba statků směňujících osob před směnou a jejich subjektivní užitek pro každého z nich, jsou tím dány směnné relace, ceny i důchody jejich. A dále, že směnné relace jsou dány mezním užitekem statků pro každého jednotlivce po směně. K těmže poznatkům lze, jak dále Engliš ukazuje, dojíti též dedukcí z jeho zákonů o relativním užtku peněžní jednotky a o vyrovnávání relativních užtků mezních. Konečně ukazuje Engliš, jaký je vztah mezi cenovou relací a výrobním nákladem.

Článek prof. Dra Frant. Weyra: »Motivy zákonů a důvody rozhodnutí« zabývá se vlastně problémem mnohem širším než lze souditi z nadpisu. Článek jest dalším krokem k domýšlení názoru zejména v poslední době v normativní teorii uplatňovaného, že tvorba práva na všech stupních hierarchie norem jest v podstatě stejná. To umožňuje t. zv. dynamické hledisko normativních úvah t. j. hledisko, z něhož jest možno chápati nejen obsah, nýbrž i vznik, zánik a změnu norem, pro které se Weyr v článku zřetelně vyslovuje. Z tohoto hlediska ukazuje pak na obdobu mezi procesními řady soudními a jednacími řady parlamentními, mezi materiální normou soudem aplikovanou (občanský zákon a pod.) a mezi materiálními ustanoveními ústavy. — ostatně nečetnými — pro zákonodárce závaznými (rovnost občanů, princip demokratický atd.), mezi volným uvážením soudce a takže pro nedostatek jeho materiální determinace mluví se o jeho »surtakže pro nedostatek jeho materiální determinace mluví se o jeho »suverenitě« — a konečně též mezi motivy zákonů a důvody rozhodnutí soudních a správních. Náзор tento imponuje ovšem svojí jednotou a velkorysou koncepcí; lze se jen ptáti, co pak prohlásí za primérní právní normu, když přece je jasno, že ani pranorma (Ursprungsnorm) ani pozitivní ústava pravou normou (t. j. stanovením toho, co býti má) není.

— 11 —

Prof. dr. Jaroslav Kallab v článku »Ideál a fikce v politice« vytkl si za úkol přispěti v určitém směru k ozdravení politického myšlení po stránce logické. Účel této práce předpokládá především ujasnění pojmu politiky jako vědy. Tu aplikuje autor své již dříve a jinde podrobně promyšlené stanovisko, jímž chápe vědu jako logický, jednotný systém poznatků charakterisovaných svou objektivností, jako vlastností naší myšlenkové činnosti o objektu (nikoliv jako vlastností tohoto). V důsledku toho není vyloučena vědeckost politických poznatků vypovídajících o tom, co má býti, jsou-li objektivní, t. j. utvořeny podle obecně platných zásad myšlení. Zabývá se v této souvislosti další důležitou předběžnou otázkou o poměru mezi politickým poznatkem a skutečností, přikročuje autor k vlastnímu tématu. Ideálem, jenž vyznačuje se proti »cíli« neuskutečnitelností, jest rozuměti postulát jednotnosti myšlení, který si za účelem usnadnění logické bezodpornosti myšlení představujeme jako skutečnost. Pokládají-li přírodní vědy za takový ideál »přírodu« (jako »soubor určitých zákonných dějů«) a promítají-li jej do objektu samého, nutno si uvědomiti vzhledem k různému významu momentu času v poznatech kauzálních a normativních ideálů politický jako ideál umístěný »do času, buď jako počátek nebo jako konec vývoje«. Naivní ideály (jako představa ráje, nebe) nahrazují se na základě tohoto pojetí politického ideálu jinými pojmy, jež zoveme »buď kulturou nebo spravedlností nebo světovou harmonií, nebo jakkoliv jinak«. — Abychom si lépe představili důležitost fikce ve vědě politické, užívá zase autor analogie s vědami popisnými, kde velkou úlohu fikcí podrobně prokázal již Veihinger. Nebylo však tomu tak dosud na poli poznatků o tom, co býti má. Pojednav proto o fikci v právní vědě na místě jiném, snaží se autor v závěru své úvahy poukázati na možnost uvarování četných

poklesků proti logice vědeckého politického myšlení (jmenovitě změny fikce se skutečností) tím, že znázorňuje pravý význam funkce politických fikcí na dvou pozoruhodných příkladech: učení o společenské smlouvě a učení o zespolečenštění výrobních prostředků. D.

Prof. dr. Boh. Baxa položil si za úkol v článku: »Přehled soustav parlamentního poměrného volení po světové válce« podati stručný přehled soustav volebních, jež uvedeny v život v hlavních státech evropských. Vycházejí z protikladu většinového a poměrného volení považuje toto za charakterisováno čtyřmi vzory, a to německým, švýcarským, francouzským a italským, jež slouží za podklad parlamentním soustavám ostatních států. Německá soustava vota listinného (zák. ze dne 27./4. 1920, řád. volební z 1./5. 1920, zák. z 24./10. 1922 a 31./12. 1923) jest soustavou přísně vázaných kandidátních listin, kde volič důsledně jest nucen voliti stranu a ne kandidáty, jichž ani nezná. Dle tohoto vzoru s jistými změnami vybudovány řady rakouský, československý, jugoslávský a polský. Švýcarsko spolkovým zákonem ze dne 14./1. 1919 zavedlo votum jmenovité vycházející od voliče, který volí strany i kandidáta maje tak tolik hlasů, kolik má býti zvolených poslanců. Zavedena plná svoboda volební, ovšem přece jen do jisté míry omezená, aby usnadněno sčítání a přiděl hlasů, úkon to v této soustavě už velmi komplikovaný. Oba vzory, německý i švýcarský, jsou důsledně proporcionalními, a bez kombinace s principem většinovým, ale dle politické povahy obou národů odlišné tím, že vázanými listinami v Německu vystupuje do popředí kolektivum politické strany, kdežto švýcarská soustava buduje právně od volební svobody každého jednotlivce. Francouzský systém, (zákon z 12./VII. 1919) kombinuje princip většiny jako hlavní, s principem poměrnosti jako vedlejším. Volební okresy jsou departementy, jichž mandáty urceny počtem obyvatelstva (75.000 na jednoho poslance, zbytek nad za celý.) Připuštěny jsou jak kandidátní listiny stran, tak divoké kandidatury. Votum je jmenovité se svobodou volební jen nepatrně omezenou. Italský systém (zákon z 13./XII. 1923 — dnes však už zase změněný) kombinuje právě tak jako francouzský princip většinový s poměrným. Votum je listinné na úředních lístečích, s možností »voto di preferenza« pro tři kandidáty. Itálie tvoří jediný volební sbor se 16ti obvody zastoupenými dle lidnatosti. Příděl mandátů děje se tak, že listina soustředivší na sebe $\frac{1}{4}$ hlasů celé Itálie obdrží $\frac{3}{4}$ poslanců, zbytek mandátů se poměrně rozdělí ostatním stranám, k čemuž dojde též, nedosáhne-li žádná strana 25% hlasů. Pořadí volební svobody těchto jednotlivých vzorů jde tedy od německého přes italský k švýcarskému a francouzskému. Vedle právního zhodnocení tu podaného, upozorňuje autor ještě na možnost politického hodnocení těchto systémů, jež však nebylo už cílem jeho článku.

V. V.

Prof. dr. D. Krejčí: Poválečná pozemková reforma v Německu a u nás. Pozemková reforma v největším z našich sousedních států liší se podstatně v pojetí i provádění od reformy naší. Nechybí hlasů, které neostýchají se klásti ji nad naši (prof. Pekař). Proto věnuje prof. Krejčí bedlivou pozornost pohnutkám, cílům i metodám německé pozemkové reformy.

Rozbírání podrobně zákonná ustanovení, na nichž německé pokusy o reformu spočívají, zejména obšírně probírá Reichssiedlungsgesetz z 11. srpna 1919 str. ř. z. 1429, a prováděcí nařízení zemské pruské vlády, neboť Prusko bylo nejvýznačnější z toho mála německých států, které ukázaly pro úkoly reformy trochu dobré vůle a zkušeností. Stejně probírá autor i řadu doplňujících německých právních předpisů tohoto oboru, zejména zákon o domovinách z 10. května 1920 str. 962 ř. z., zákon o osídlování uprchlíků spolu s doplňkem k říšskému osídlovacímu zákonu a j. Německá reforma liší se dalekosáhle ve všech směrech od reformy naší, pokoušejíc se zejména o řešení dohodou bez zasahování pokud možno moci státní nebo autonomní. Srovnání obou zásahů v drážnostní poměry k půdě, pozemkové reformy naší a německé,

dopadne bez předsudku vždy ve prospěch našeho pojetí, zejména máme-li přísně vědecké hledisko prosperity celého národa a nikoli omezené třídní skupiny. Stejně jako srovnání zásad, ba ještě lépe svědčí ve prospěch našeho pojetí pozemkové reformy její výsledky, uvedeme-li je v relaci s výsledky tak chválené pozemkové reformy německé. Příznivci, ba tvůrci německé reformy bez rozdílu nařikají, že provádění její po všech směrech snad trvale uvázlo na písku, kdežto u nás pozemková reforma postupuje plánovitě v měřítku čím dále tím rozsáhlejší a již značnou plochu plodné půdy v rozloze mnoha set tisíc hektarů odevzdala do rukou jedině oprávněných, do rukou těch, kdož půdu sami vzdělávají. Statistickými daty, jimiž prof. Krejčí uzavírá svoji studii, jest nad vše jasněji prokázána nemohoucnost metod a celé německé pozemkové reformy.

Studie prof. Krejčího jest velmi vhodným a významným, protože ryze vědeckým vypořádáním se se všemi zásadními odpůrci naší pozemkové reformy, která vzdor všem svým vadám a nedostatkům, zvláště v provádění, zůstane jedním z největších činů popřevratového sociálního zákonodárství.

Prof. dr. R. D o m i n i k: M e z i n á r o d n í Ú ř a d P r á c e. Mírové smlouvy obsahují řadu míst o úpravě mezinárodního řešení pracovních otázek. Jimi položen základ k M e z i n á r o d n í o r g a n i s a c i p r á c e. Orgány její jsou Mezinárodní konference práce a Mezinárodní Úřad Práce.

M e z i n á r o d n í k o n f e r e n c e p r á c e slove schůze všech delegátů členských států, každoroční, jejíž složení (za každý stát jeden zástupce organizací zaměstnaneckých, jeden zaměstnavatelských a dva jmenovaní vládou členského státu) má ji dodati ráz sociálně nestranný a spravedlivý a jasně vyznačuje její deliberativní úkol. Formálně významným právem Mezinárodní konference práce jest, že návrh z denního pořadu jí schválený může prohlásiti za osnovu mezinárodní úmluvy a předložiti ji členským státům k ratifikaci, anebo za pouhé doporučení za podklad pro vnitrostátní normu.

M e z i n á r o d n í Ú ř a d P r á c e jest jednak výkonným orgánem Mezinárodní konference práce, jednak informačním střediskem o všech pracovních otázkách celého světa. Finančně i jinak jest M. Ú. P. připoután ku Společnosti Národů.

Mezinárodní Úřad Práce jest podřízen S p r á v n í r a d ě (Conseil administration), v čele jeho pak stojí řídítel jmenovaný touto s p r á v n í r a d o u. Autor podrobně rozbírá značně komplikované složení Správní rady dosud platné i složení nově usnešené, ale dosud dostatečně neratifikované, a zvláštní pozornost věnuje ustanovením o tom, jak se určují státy, mající největší průmyslový význam, které mají v radě virilní místo. Ž rozsáhlé kompetence Správní rady jest zvláště upozorniti na právo spolupůsobiti v stížnostním řízení proti členským státům, které uspokojivě nezabezpečují provedení přijaté mezinárodní úmluvy o pracovních poměrech. Autor dále podává podrobný přehled vnitřní organizace M. Ú. P. a zajímavý výpočet tiskopisů, Mezinárodním Úřadem Práce vydaných.

Článek prof. Dominika o Mezinárodním Úřadu Práce zejména ve spojení s dalšími speciálními pracemi, mezi řádky ohlášenými (bližší rozbor Mezinárodní organizace práce) bude platným obohacením české literatury oboru mezinárodní sociální politiky.

Prof. dr. J. S e d l á č e k: S m l o u v y p r o t i d o b r ý m m r a v ů m. Otázka smluv proti dobrým mravům jest stejně nesnadná jako významná. Proto autor předeslal řadu poznámek, osvětlujících zaujaté stanovisko. Sem patří zejména zdůraznění významné d u p l i c i t y p o j m u s m l o u v a: smlouva jest jednak norma (s hlediska stran), jednak právní skutečnost (s hlediska vyšší, hierarchicky nadřazené normy). Teprve po úvodních poznámkách přikročuje autor k vlastnímu řešení § 879 o. z. o., který jest — jako řada jiných v našem i cizím právu — dědictvím z práva římského, na němž mnoho nezměnily ani právo církevní, ani nauky při-

rozeno-právní, ani právní škola historická. Autor dospěl k zajímavému úsudku, že § 879 stanoví toliko náležitosti právní skutečnosti (projevu smluvní vůle) a není tudíž samostatnou normou. Soudce má hodnotiti jen smluvní projev, ovšem v praxi bude nucen, aby posuzoval smlouvu jako celek. Soudce bude hodnotiti právě určitou mravní maximou a sice jak výsledek (stav po splnění povinnosti) tak podmínky (skutkovou podstatu).

K rozdělení průvodního břemene poznamenává autor, že vzhledem k ustanovením § 266 c. ř. s. (předmětem dokazování jsou fakta) a platné paraemii: iura novit curia není třeba, aby některá strana namítala nemravnost projednávané smlouvy, nýbrž soudce má k tomu vzít zřetel z povinnosti úřední; a dále, že uplatňovati nemravnost smlouvy lze i v řízení před instancí vyšší, poněvadž z jednání před druhou stolicí jsou vyloučena toliko nová fakta. Nad to posouzení mravnosti či nemravnosti smlouvy podléhá přezkoumání vyšší instance, je-li si do něj stěžováno, neboť jde o právní posouzení věci.

Sankei nemravné smlouvy jest její neplatnost ex lege, což jest méně nežli platnost, ale není plným její zápor. III. nov. přimkla se k terminologii něm. o. z. (»nichtig«) a v tom ji následoval dokonce náš nejvyšší soud termínem zde gramaticky nesprávným: »ničič«. Lišiti »neplatnost« a »nicotnost« smlouvy nemá u nás v zákoně opory a jest bezvýznamné.

Významný a zajímavý jest autorův názor, že »dobrým mravům« odpovídá takové jednání, které jest ve shodě s maximami, byť v konkrétním případě nezachovávanými, podle kterých jest uspořádána trvající společnost. Z tohoto objektivního hlediska jest posuzovati velikou moc, kterou toto pružné ustanovení dává do rukou soudci, na něž ovšem zase klade veliké požadavky co do životní zkušenosti a co do taktu.

Obsáhlou studii vhodně uzavírá kritika řady konkrétních rozhodnutí v otázce nemravnosti smluv. —I K—

Doc. dr. Jan Loevenstein: Relativní užitek v rámci hodnocení. Článek jest zajímavý tím, že ukazuje, jak základní pojmy, na nichž spočívá celá stavba vědy národohospodářské jsou stále předmětem hledání správné formulace a zkoumání vhodnosti termínů podle principu ekonomie myšlení. Autor tu dokazuje, že pojem subjektivní hodnoty není totožný s pojmem subjektivní užitečnosti, jak hodnotu definuje Engliš, nýbrž že je obsažnější, bohatší totiž o prvek zastupitelnosti hodnoceného statku či zřetěny, který v pojmu užitečnosti schází (na př. jednotka statku jsoucího v neomezeném množství k dispozici jest bezhodnotnou, zůstává však užitečnou) a dále, že má i z uvedeného požadavku vhodnosti svůj *raison d'être*. Hodnotí pak nejen statky, ale i všechny hospodářské děje. Ukazuje, že principem hodnocení směny jakožto aktu hospodářského dochází jinou cestou k Englišovu zákonu relativního užitku. Pozoruhodná jest dále Loevensteinova kritika běžného rozdělení strasti potřeby a strasti práce (nákladu), kterou nahrazuje vhodně dvojicí strasti chtěné (vykupující) a nechtěné (vykupované).

—n—

Doc. dr. Jaroslav Stránský: Právo a revoluce. V této studii zabývá se řadou otázek týkajících se právní stránky revoluce, vzniku nových právních řádů, jich uznání právem mezinárodním, oprávněnosti a neoprávněnosti revoluce, vesměs to otázek, které v právní filosofii jsou často probírány a které leží na hranicích nebo za hranicemi čistého poznání juristického. Stránský všimá si několika pojednání o těchto otázkách u různých autorů. Uvádí z počátku Dohna »autora nezátíženého normativní teorií« a Belinag, dále autory normativní školy: Kelsena, Sanderu a Weyra. Kelsen v »Hauptproblemech« pokládá vznik právního řádu, revoluci, přetržení toho, co býti má, tím, co jest, za problém metajuristický a proto se jím nezabývá. Dále šel Sander, který svým postulátem totality práva chápe i vznik nového právního řádu i revoluci a sice jako skutkovou podstatu. Weyr konstruuje nad dnešními státy svrchovaný svazek, kterému by tyto státy podléhaly a který by

zabraňoval ne-li vzpourám a revolucím, tedy alespoň pravidelným válkám. Závěrem této zajímavé skizy Stránský shrnuje a praví, že revoluce jest každá diskrepance mezi představou zákona a skutečností, a dodává, že z hlediska dotčeného právního řádu jest revoluce zjev metajuristický. Vývoj mezinárodního práva vede k zamezení revoluce v její dnešní nepravidelné a násilné formě, vede k arbitrážnímu, normám hovícímu řízení ve sporech většin s menšinami a vůbec v otázkách, kde nestačí princip majority. Až k tomuto řízení se úplně dospěje, pak nebude na světě místa ani pro války ani pro revoluce. Km.

Jaroslav Báštecký: Starobylé formule dnešních našich mezinárodních smluv. Proti kritice docenta Čády o mé studii »Starobylé formule dnešních našich mezinárodních smluv« dovoluji si uvést několik věcných rámitok.

1. Studie ta, která vznikla ještě za mého fakultního studia historickoprávního, nemohla býti přirozeně — zejména již pro nepatrný rozsah — prací tento široký, nezpracovaný obor (t. j. formální stránku smluv) vyčerpávající, nýbrž měla býti toliko ukázkou studia tohoto oboru.

2. Pokud se týče salutační formule, stačí uvést jenom to, co napsal docent Čáda do 2. čís. tohoto roč.: »musíme si přiznati, že je »... pozdravení« formule vlastně církevní, odkudž přešla do vyhlášek universitních«, aniž bych se ještě zmiňoval o výtece dra Opočenského o téže věci v Zahraněční politice. Spor nebyl veden o to, zda-li jest to formule církevní, nýbrž o to, zda-li se v mezinárodních smlouvách vyskytovala, a nebylo proto vůbec na místě uváděti s touto formulí v nějakou spojitost universitní vyhlášky.

3. Spor vyvrcholuje v rozdílných názorech o formuli: »všem, kteří tento list čísti...« Kdežto docent Čáda zastával názor, že jde o díky starých smluv soukromoprávních, tvrdil jsem, že formule ta se vyskytá ve velikém počtu smluv mezinárodních a veřejnoprávních. Avšak správnosti svého názoru Čáda doklady vůbec neprokázal, jen prohlásil ve 2. čísle t. roč., že »odůvodnění, že vskutku formule tato byla vyhrazena smlouvám soukromoprávním, nelze žel vtěsnati do vymezené této odpovědi« a přislíbil toliko k věci samé ještě jednou se vrátiti. V jeho nazírání lze spatřovati jisté kolísání, tak na př. prohlašuje-li tamtéž: »... že nelze obecně pokládati každou smlouvu za veřejnou proto, že ji sjednal panovník... nebo jině (ve 4. čís.): »... ukáže se co smlouva uzavíraná mezi dvěma panovníky, kteří zcela ještě pod zorným úhlem starého pojetí státu patrimoniálního jednají jako soukromé osoby...« Věty ty jsou typickým dokladem nazírání Čádova na tyto smlouvy.

Naproti tomu v dokladech v mé studii uvedených bylo by lze přece naléztí při důkladnějším rozboru některou smlouvu vskutku mezinárodní, obzvláště když některé smlouvy mnou citované jsou uvedeny i u Bittnera v Chronologisches Verzeichnis der österreichischen Staatsverträge. I. (1526—1763). Srv. na př. mojí pozn. 39. (smlouvy z 13./4. 1557, 28./6. 1571, 20./4. 1579) a p. Mohl bych poukázati i na celou řadu smluv cizích t. j. nedotýkajících se českých poměrů.

4. Pojmenování »erbeinung« nebo »erbeinigung« přichází pro smlouvy, které přecházejí na dědice a nástupce. Nemístnou jest i výtká, že užívám »zgermanisovaného« názvu »erbanuňk«. Dostačí, budu-li citovati ze spisu prof. Stiebra, České státní smlouvy (str. 22.): »V českých pramenech stalo se pro smlouvy dědičné obvyklým skomolené slovo německé »erbanuňk«. Že tyto »erbanuňky« patří mezi smlouvy mezinárodní, toho dokladem je, že jsou uváděny jak v zmíněném spise prof. Stiebra, tak i v Bittnerově Chronologisches Verzeichnis.

5. A jako resumé všech výtek uvádí »za mnoho slov« tu »skutečnost, že jsem neuvedl ani prý práce prof. Stiebra »Böhmische Staatsverträge«. Přehlédl však pozn. 6., kde cituji České státní smlouvy, kterýchto český spis je obsáhlejší a byl i vydán dříve (1910) než jeho německé zpracování (1912).